

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo J. U. U. — sekcije za Dravsko banovino v Ljubljani
Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Franciškanska ulica 6 I. Rokopisov ne vračamo. Neprankiranih pism ne sprejemamo. Izdaja vsak četrtek. Naročnina letna 60 Din. za inozemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru. — z. p. posebe. Pošt. čk. št. 11.197. Telefon 3112

Izgovori ne drže.

Kakor se mora boriti vsaka stvarca pod božjim solncem za svoj obstanek in napredek, prav tako se mora tudi človek. Ta boj ni lahek posameznikom, še težji pa je celim stanovom. Najtežji je pa seveda takozvanim mladim stanovom, ki si morajo vsako trohico materialnih in moralnih dobrin priboriti šele po trdem in dolgotrajnem boju z drugimi stanovom.

Če primerjamo sedanji položaj našega stanu v človeški družbi z njegovim položajem še pred petdesetimi ali šestdesetimi leti, opazimo tako velikansko razliko bodisi v moralnem kakor tudi v materialnem oziru, da jo more videti in otipati celo slepec. Takrat ni bil učitelj — nič, zdaj pa je na tem, da postane — vse. Prej je bil med zadnjimi, zdaj pa lahko postane važen faktor, če se bo zavedal sam svoje moči in vzorov vršil svojo poklicno nalogo.

Kratkomočno: vse moralne in materialne dobrine, ki jih danes uživa naš stan, so v prvi vrsti sad naše stanovske organizacije, ki je za nje delala in se borila od vsega početka. Kar imamo danes, to ni od včeraj in predvčerajšnjim, ampak je plod šestdesetletne nepretrgane borbe organizacije. Ako bi ne bili naši predniki v tedanjih časih in v razmerah na svojem mestu, bi bil današnji položaj našega stanu v moralnem in materialnem oziru neprimerno slabši nego je. Sedanjost uživa plodove dela in truda organizacije iz preteklosti, bodočnost jih pa bo iz sedanjosti.

Ze naravni čut hvalečnosti nas torej veže, da stojimo v vrstah stanovske organizacije. Veže pa nas tudi dolžnost na poznejša pokolenja našega stanu.

Ali torej ne zasluži po vsej pravici očitka tisti, ki uživa plodove organizacije, za katero ni mignil niti z mezinem, za katero ne žrtvuje niti pare?

So pa še drugi razlogi, ki nas silijo, da zahtevamo včlanjenje vsega učiteljstva v stanovsko organizacijo.

Vsak stan uživa v človeški družbi le toliko ugleda, kolikor si ga priboji, oziroma kolikor ga faktično zasluži po svojem delu in nastopu v javnosti. Ugled stanu pa se meri tudi po kompaktnosti in številu članstva. Samo ob sebi je umevno, da stanovska organizacija ne more nikjer in nikoli uspešno nastopati, če stoji večje število pripadnikov dotičnega stanu izven njenih vrst. Na ta način slabijo in onemogočajo uspešno borbo za dobrine lastnega stanu in ji jemljejo ugled, o katerem ti vedo ravno oni povedati toliko praznih besed, a ti ne morejo podati niti enega dokaza.

Da so vsi izgovori neorganiziranih glede včlanjenja v skupno stanovsko organizacijo prazni in ničevi zlasti v sedanji dobi, sem že zadnjič omenil.

Pa si oglejmo vsaj nekatere glavne.

Mnogi naštevajo, da je stanovska organizacija nepotrebna, ker ni mogla priboriti boljšega materialnega položaja. Kakor da bi bila stanovska organizacija obenem tudi zakonodajno telo, ki samo odreja in določa prejemke! Takim ljudem bi človek res privoščil, da bi uživali samo tiste materialne in pravne dobrine, kakršne bi bile brez posredovanja in borbe organizacije. Potem bi menda vsaj videli in tudi uvideli razliko.

Drugi stoje zopet na stališču, da organizacija ni taka, kakor bi naj bila, seveda po njihovih mislih in po njihovem okusu. Če so njihove misli in njihov okus absolutno pravilni, to je seveda drugo vprašanje. Pa naj bo temu tako ali drugače. Če se ti ne zdi kaj prav, je tvoja in vsakega zavednega učitelja dolžnost, da se bori za odpravo nedostatka do zadnjega, ne pa, da vrže takoj puško v koruzo in jo sramotno popiha. Tako ne delajo borci.

Ni majhno število onih, katerim se je stanovska organizacija zamerila s tem, da niso dobili zaželenega mesta. Takim se pač najbolje vidi, kako krvavo so se potrebni organizacijske vzgoje, da bi vsaj približno pojmovali njen namen in pomen.

Posameznikom zopet ni ljuba ta ali ona oseba, ki je na vodilnem mestu organizacije. Če navaja razloge, so navadno zelo piškavi in ne drže. Pri takih je večinoma samo in golo osebno nasprotstvo, ki ima svoj izvor v njih samih. Vodstvo organizacije je izraz in volja organizirancev. Če ti ta ali ona oseba ni v razdalji ni po volji, navedi jasno in možato razlogo. Če so dovolj tehtni, jih bo večina upoštevala. Zakaj »vox populi, vox Dei«. Ako jih pa ne upošteva, potem niso dovolj tehtni. In zopet je tvoja dolžnost, da se pokoriš večini, ne pa, da bežiš iz stanovskih vrst.

Neorganiziranci navajajo često kot vzrok tudi težke materialne prilike, češ, da ne zmorejo stanovskega davka. Naše gnotne prilike res, da niso bogve kako rožnate. A vendar so take, da zmore stanovski davček vsakdo, če le hoče. Ne samo enkrat, ampak tudi petkrat in še večkrat toliko izdamo za druge, manj važne potrebe in zadeve, kakor je naša stanovska organizacija, pa nam ni žal denarja.

Pomisliti pa je tudi treba, da pridobljene dobrine niso stalne, da se je treba vedno znova boriti za te ali one moralne ali materialne pridobitve. In kdo bo to storil, posamezniki ali organizacija?

Obstoj organizacije je pa zopet odvisen ne od vodstva, ampak od članstva, od posameznikov. Kakorkoli obrneš, vedno moraš priti logično na ugotovitev, da je stanovska organizacija neobhodno potrebna.

Dokazano je, da neorganizirano učiteljstvo ne more vršiti svojega poklicnega dela v polni meri bodisi v šoli, kakor tudi zunaj nje, ker nima v lastni osebi niti podlage in predpogojev za temeljne zahteve, ki jih terja sedanja doba od našega učiteljstva. Iz tega pa logično sledi, da včlanjenje vsega učiteljstva v stanovski organizaciji ni samo notranja zadeva stanu kot takega, ampak je tudi v interesu uprave, ki hoče in tudi mora gledati na to, da je učiteljstvo na višku pri izvrševanju svojega poklicnega dela. Zato mora voditi račune o tem, kdo je včlanjen v stanovski organizaciji in kdo ni. Če se zanima za to, da je vse učiteljstvo včlanjeno in dela pri organizaciji Sokola, je tudi njena dolžnost, da mora biti vse učiteljstvo deležno moralnih dobrin, ki jih zamore nuditi le stanovska organizacija. Kdor tega ne uvidi sam, temu morajo pokazati to drugi.

Z včlanjenjem vsega učiteljstva v stanovski organizaciji bo samo ob sebi prenehalo tudi tisto nerganje neorganizirancev na stanovsko organizacijo in njene voditelje. Tisto večno nerganje je pri neorganizirancih posledica vsled nepoznanja razmer, ker se ne udeležujejo skupnih zborovanj, na katerih se obravnavajo stanovske zadeve.

Obenem pa bo tudi konec tisti mučni situaciji, v katero nas postavljajo neorganiziranci ob času zborovanj ne samo pred mladino in njene starše, ampak tudi pred javnost. Saj kaj si morajo misliti o nas ti faktorji, če se nekatere šole udeležujejo zborovanj ter imajo pouka prost dan, druge šole pa ne, ali pa samo delno. Zborovanja učiteljskih društev so neobhodno potrebna za vse učiteljstvo v svrhu poglabitve v poskljena vprašanja, ne pa samo nekatere.

Zato moramo najti pota in sredstva, da bo včlanjeno vse učiteljstvo v stanovski organizaciji. Uverjen sem, da jih bomo tudi našli in tako odstranili rakano, ki razjeda naše skupno stanovsko telo.

—ski.

Za povzdigo mladinskih pevskih zborov.

Cenjeni čitatelji »Učit. Tovariša« se bodo gotovo čudili, da sem prijel za pero in se oglašil. Temu povod je nastop mladinskega pevškega zbora šole Trbovelje-Vode na slavnosti pevškega društva »Lipa« v Litiji. Na vseh zborovanjih bivše Zveze slovenskih pevskih zborov, pozneje ljubljanske župe JPS in sedanje Hubadove župe JPS smo v naših debatah zadeli na mrtvo točko pri debati o potrebi pevškega naraščaja. Poudarjal sem vedno, da vodi večino pevovodij naš pevski pokret kader učiteljev-glasbenikov, ki so deloma že na učiteljsko dobili za to primerno naobrazbo in ki so se potem še sami izpopolnjevali v praksi poučevanja pevskih zborov. Stari pevci polagoma hodijo v penzijo in manjka nam novih, mladih moči. Zakaj? Zato, ker se petje v naših šolah premalo smotrno goji. Za vzgojo pevškega naraščaja je baje v učnem

načrtu odkazano tako malo ur, da skoro nič. Teh pritožb sem čul že mnogo. In še nikoli se ni javno nihče izmed glasbenih pedagogov oglašil in protestiral. Slovenci smo pevski narod, radi pojemo in zato bi se moralo že od osnovnih šol dalje, polagati večjo pažnjo na glasbeno vzgojo naše mladine. Imel sem priliko poslušati razne mladinske zборе v Ljubljani in drugod. Hvalevredno so se njih vodje potrudili, mladini vcepjati ljubezen do pesmi, in lepo so zbori nastopili. Vendar me je najbolj prijetno presenetil mladinski zbor iz Trbovelj-Vod, ki si je pred dobrim letom nadel nalogo propagirati sodobno mladinsko vokalno glasbo. Pobudo za njegovo ustanovitev je dal učitelj gosp. Šuligoj Avgust. Pobudo za ustanovitev sedanjega zbora mu je dal Bakvilov mladinski zbor pohabljenec v Pragi in dunajski zbor »Sängerknaben«. Trboveljski mladinski zbor,

Naši prosvetni domovi.

(Jutro)

Zopet nova „palača“.

8. septembra so jo otvorili. Zidali so jo vrli Gorjušci, ki žive 989 m visoko. Mnogo žrtev je zazidanih v to „palačo“, kakor v vsakem kraju. Lepa stavba je to; prijetna za oko, praktična za življenje. Vse je v njej: Dosti solca, zraka, veselja, ponosa ... Ka-

kor povsod... Pa je vendar razlika v našem: Tu so ljudje prosili oblasti, da se je zidalo, drugod mora pritiskati oblast. Prav v tem vidim bistvo v vrednosti te zgradbe. Da bi tudi drugod tako mislili in delali, to bi bilo ameriških palač... P.

bi se gotovo ne razvil tako hitro brez trdne opore od strani upraviteljstev in učiteljstva deške in dekliške šole v Trboveljah-Vodah. Umevno je, da je za izvedbo takih akcij treba vedno volje, sporazuma in sodelovanja vsega učiteljskega zbora dotične šole. O kvaliteti trboveljskega mladinskega zbora je pohvalno pisal povodom koncerta v Rogaški Slatini tov. Srečko Kumar, jaz pa sem v »Jugoslovanu« povedal, če bi vse šole v Sloveniji gojile našo pesem tako kot trboveljska, bi kmalu dobili prepotrpeben pevski naraščaj. Zbor šteje 100 pevcev in pevk od 3. razreda dalje in bo nastopil dne 8. novembra t. l. tudi v Ljubljani.

Namen teh vrst naj bo opozoriti naše delavno učiteljstvo, da vsepovsod smotrno začne s pevsko vzgojo naše mladine po vzgledu trboveljskega mladinskega zbora. Merodajni krogi naj poskrbe, da dobi petje v učnih načrtih dovolj časa. Potem se nam ne bo treba bati, da se ne bi za nami več glasila slovenska, jugoslovenska in slovanška pesem v umetniškem prednašanju v čast narodu in državi.

Zorko Prelovec, pevovodja Hubadove župe JPS in urednik »Zborov«.

Mednarodni pedagoški institut v Mainzu.

Starodavna trdnjava z burno 2000 letno zgodovino se bo preuredila v zavod za pedagoško narodov. Kakor je bila do letos simbol vojne in militarizma, tako bo služila odslej ideji miru in sprave.

Mesto Mainz leži ob levem bregu Rena nasproti izliva reke Main. Ze Rimljani so pred Kristusom utrdili to točko kot vojno oporišče in od tega časa je služila vedno vojnim svrhom. Pogosto je menjal Mainz svoje gospodarje. Za Rimljani so mu zagospodovali Franki, a pozneje je bil izmenoma v francoskih in nemških rokah. Večkrat ga je doletelo razdejaje, toda vselej se je spet dvignil iz razvalin. Mirovna pogodba po svetovni vojni pa je zaključila vojaško kariero Mainza.

Vojašnica v trdnjavi se predeluje, da bodo ustvarjeni primerni prostori za pedagoški muzej, za predavalnice oziroma pedagoške delavnice ter za stanovanja, oziroma prenočišča vzgojiteljev, ki bodo hodili sem študirat. Program novega pedagoškega zavoda je obširen in globoko zasnovan: 1. ustanovitev mednarodnega pedagoškega muzeja, 2. študiranje primerjalne pedagogike in 3. go-

jitev osebnih stikov med vzgojitelji. Muzej je zamišljen kot stalna razstava vsega, kar se tiče vzgoje in pouka, to je knjig, učil, opreme, učnih načrtov, tabel, statistik itd. Sproti se bo izpopolnjeval z vsemi novimi pridobitvami iz vsega sveta. Vsaka država dobi svojo posebno dvorano; šest jih že pripravlja svoje prostore. Muzej bo dajal gradivo za primerjalno pedagogiko.

Vse tri točke programa so v organični zvezi in bodo služile velikemu glavnemu smotru: svetovnemu miru. Zelo važno in koristno tej svrhi je to, da bodo romarji v to novo pedagoško Meko tudi stanovali v zavodu. S tem bo omogočeno čim bližje medsebojno spoznavanje.

Ustanovitelji tega zavoda, to je hessenska vlada in mesto Mainz, se zelo trudijo, da se kmalu dovršijo dela in da prične zavod delovati v smislu svojih plemenitih ciljev. Pridno iščejo stikov s šolskimi oblastmi drugih držav in pošiljajo propagatorje. S tem namenom je obiskal tudi g. prof. Läufer iz Mainza esperantsko društvo v Mariboru in je dal navedene informacije.

Splošne vesti.

— Moderna šola za tuberkulozne v Beogradu. Občinski svet v Beogradu je po prizadevanju enega najenergičnejših borcev proti jetiki, mestnega odbornika dr. Ljube Stojadinovića, sklenil, da ustanovi šolo pod milim nebom po načrtih dr. Stojadinovića samega in so tudi že zagotovljena sredstva za ureditve teh načrtov, tako da bo ta novost že popolnoma gotova za prihodnjo pomlad. Za šolo pod milim nebom je mestna občina dala razsežno, z drevjem zasajeno zemljišče ob osnovni šoli v Šumatovski ulici. Po odobrenem načrtu bo šola imela tri popolnoma odprte terase, vzdignjene nad neposredno okolico za 2 do 27 metra. Teraso imajo površino velikih šolskih sob: 65, 72 in 110 štirjakihih metrov, bodo zvezane med seboj, toda za slabega pol metra vzdignjene druga nad drugo. Ob slabem vremenu se šola preseli deloma v veliko lopo, deloma v razsežno šolsko sobo. Poleg učilnice bo prostor za garderobo, šolska pisarna in soba za ambulanco. — Šola pod milim nebom je namenjena slabotni šolski deci, ki je v večji meri naklonjena jetiki in bi ji daljšje bivanje v zaprtih šolskih prostorih moglo postati nevarno. Otroci bodo prihajali v šolo zju-

traj in ostanejo tu ves dan pod nadzorstvom učitelja in zdravnika. Pouk se bo vršil poleti in pozimi pod milim nebom in samo ob deževnem vremenu pod lopo ali v učilnici. V šolo se sprejme za začetek 40 do 50 otrok; pač najpotrebnejših, najslabnejših.

— Tovariše šolske upravitelje litijskega sreza vladno prošim, da blagovolijo takoj pobrati od krajin šolskih odborov in tovarišev članarino za Slovensko šolsko Matico à 40+3 Din ter jo poslati po nakaznici poštne prosto na šolsko upraviteljstvo v Litiji. Po naredbi ministrstva prosvete morajo biti vse šole članice Slovenske šolske Matice. — Poverjenik Rostohar.

— K članku »Rokotvorni tečaj v Mariboru« v zadnjem »Popotniku«: Mnogi tovariši in tovarišice, ki smo letos ali prejšnja leta obiskovali rokotvorni tečaj, ki ga skraj vsako leto prireja naš neumorni, delavni, v tej stroki velepriznani strokovnjak in iskren tovariš, g. ravnatelj Drago Humek, vemo, kakšen je namen temu tečaju, vemo, v koliko se je faktično pokazalo na vez med manualnim in duševnim udejstvovanjem pri tehniških uvajanjih v razne panoge ročnega dela, vemo najbolje, v koliko je to pri takem tečaju sploh možno. In pisec članka zahteva to še videti tudi na razstavi? Ali je morda to razstava šolskega dela učencev v